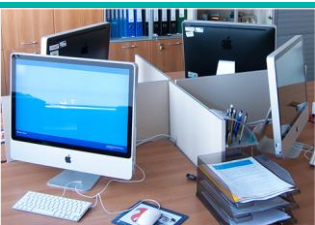

Ćwiczenie G2

Wyznaczanie sprawności cieplnej grzałki elektrycznej oraz pompy ciepła

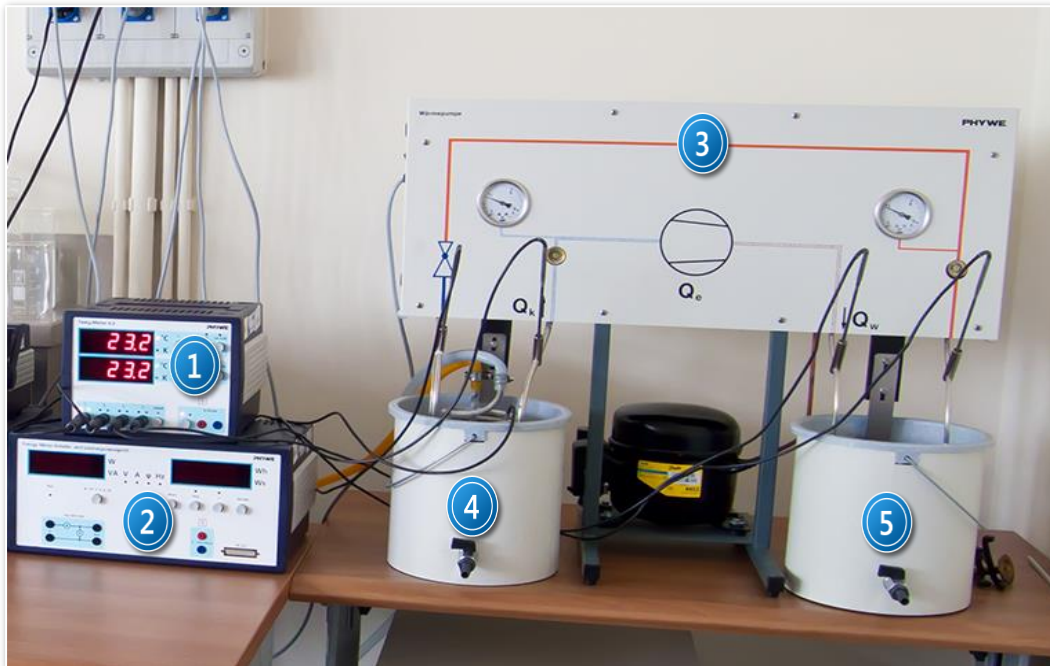

I. Zagadnienia do opracowania.

1. Budowa i zasada działania pompy ciepła
2. Zasada zachowania energii
3. Zerowa oraz pierwsza zasada termodynamiki
4. Bilans cieplny, ciepło właściwe wody
5. Równanie stanu gazu doskonałego
6. Przemiany gazowe: izotermiczna, izobaryczna, izochoryczna, adiabatyczna
7. Cykl Carnota
8. Praca, moc, energia, natężenie oraz napięcie prądu elektrycznego

II. Zadania doświadczalne.

1. Zapoznać się z układem pomiarowym przestawionym na *Zdjęciu 1*.

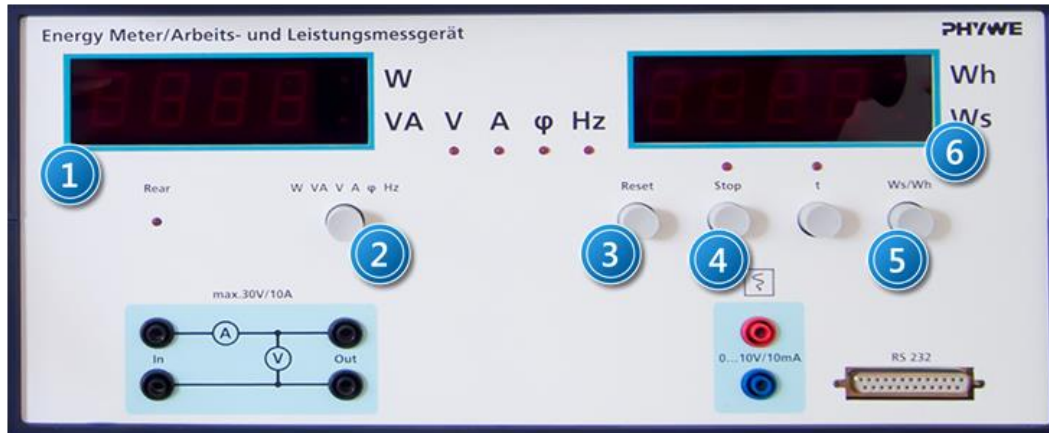
Zdjęcie 1. Stanowisko pomiarowe do badania pompy ciepła: 1 – cyfrowy miernik temperatury; 2 – miernik mocy, czasu i energii elektrycznej; 3 – pompa ciepła; 4 – rezerwuuar z parownikiem; 5 – rezerwuuar ze skraplaczem.

UWAGA!

Grzałka silnie się nagrzewa! Zabrania się dotykania jej oraz wyjmowania z wody. Grzałkę należy wyłączyć niezwłocznie po wykonaniu pomiarów.

Przebieg ćwiczenia z grzałką

1. Napełnić rezerwuar z grzałką elektryczną (4 na *Zdjęciu 1*) zimną wodą (około 10 °C) do poziomu zaznaczonego na ściankach zbiornika (masa wody m_w powinna wynosić 4 kg), tak aby spirale wymiennika ciepła oraz grzałka były całkowicie zanurzone.
2. Wymieszać wodę w rezerwarze.

3. Włączyć cyfrowy miernik temperatury (oznaczony numerem 1 na *Zdjęciu 1*) i umieścić dwa *Zdjęcie 2*. Miernik mocy, czasu i energii elektrycznej: 1 – wyświetlacz wartości mocy; 2 – przycisk wyboru funkcji woltomierza; 3 – przycisk „RESET”; 4 – przycisk „STOP”; 5 – przycisk wyboru jednostek energii; 6 – wyświetlacz energii elektrycznej zużytej przez pompę.

czujniki temperatury w rezerwarze z grzałką elektryczną.

4. Odczytać na termometrach początkową temperaturę wody T_0 w zbiorniku z grzałką.
5. Włączyć stoper oraz jednocześnie miernik energii (*Zdjęcie 2*) i podgrzewać wodę grzałką do temperatury ok. 50°C.
6. Podczas ogrzewania **co 1 minutę** dokonywać odczytu temperatury wody T oraz zużytej energii elektrycznej E z licznika energii w Wh (wato godzinach).
!!Zawsze około 10 s przed odczytem temperatury należy wymieszać wodę w zbiorniku!!
(pomiar powinien trwać około 15 min)
7. Pomiaru notować w tabeli pomiarowej.

Opracowanie wyników

1. Sporządzić wykres zależności temperatury wody T w funkcji czasu t ($T = f(t)$).
2. Z tabeli pomiarowej wybrać punkt początkowy (T_p około 20°C) oraz końcowy (T_k około 50°C).

Dla wybranych temperatur (T_p oraz T_k) odczytać wartości energii (W_p oraz W_k)

Korzystając z zależności (1) obliczyć energię cieplną Q zgromadzoną w wodzie:

$$Q = c_w \cdot m_w \cdot (T_k - T_p) \quad (1)$$

gdzie:

c_w – ciepło właściwe wody, $c_w = 4182 \text{ J/kg}\cdot\text{K}$;

m_w – masa wody w zbiorniku

3. Obliczyć wartość energii pobranej przez grzałkę elektryczną E_g :

$$E_g = 3600 \cdot (W_k - W_p) \quad (2)$$

Wartości energii (W_p oraz W_k) odczytane dla wybranych wcześniej temperatur (T_p oraz T_k)

Jeżeli wartości energii z tabeli podano w Wh należy zamienić je na Js, stąd we wzorze pojawia się przelicznik 3600.

4. Z otrzymanych powyżej wartości Q oraz E_g obliczyć (*minimalną*) sprawność grzałki $\eta\%$:

$$\eta\% = \frac{Q}{E_g} \cdot 100\% \quad (3)$$

Przebieg ćwiczenia z pompą ciepła

1. Napełnić zbiornik skraplacza (5 na *Zdjęciu 1*) zimną wodą (około 10°C) do poziomu zaznaczonego na ścianie zbiornika (masa wody m_w powinna wynosić 4 kg), tak aby spirala wymiennika ciepła były całkowicie zanurzona.
2. Pozostawić jeden czujnik temperatury w rezerwuarze z grzałką (4 na *Zdjęciu 1*) elektryczną natomiast drugi umieścić w zbiorniku skraplacza (5 na *Zdjęciu 1*)
3. Wymieszać wodę w rezerwuarach.
4. Dokonać pomiaru temperatury ogrzanej wcześniej wody T_{pa} w zbiorniku parownika (z grzałką) oraz temperatury T_{sk} w zbiorniku skraplacza.
5. Włączyć zasilanie pompy.
6. Co 1 minutę mierzyć T_{sk} , T_{pa} oraz wskazania miernika poboru energii elektrycznej E .

UWAGA!

W trakcie wykonywania pomiarów, co około 1 minutę, należy mieszać wodę w obu zbiornikach ok. 10 s przed pomiarem.

7. Wyłączyć pompę ciepła gdy temperatura wody w zbiorniku skraplacza T_{sk} osiągnie 50°C
8. We wspólnym układzie współrzędnych sporządzić wykres temperatur T_{sk} T_{pa} w funkcji czasu.
9. Z tabeli pomiarowej wybrać punkt początkowy (T_{psk} około 20°C) oraz końcowy (T_{ksk} około 50°C) dla wody w skraplaczu.

(Ponownie korzystamy z zależności opisanych wcześniej w doświadczeniu z grzałką)

Korzystając z zależności (3) obliczyć energię cieplną Q zgromadzoną w wodzie:

$$Q = c_w \cdot m_w \cdot (T_{ksk} - T_{psk}) \quad (4)$$

gdzie:

c_w – ciepło właściwe wody, $c_w = 4182 \text{ J/kg}\cdot\text{K}$;

m_w – masa wody w zbiorniku

10. Obliczyć wartość energii elektrycznej pobranej przez pompę ciepła E_p :

$$E_p = 3600 \cdot (W_k - W_p) \quad (5)$$

Wartości energii (W_p oraz W_k) odczytane dla wybranych wcześniej temperatur (T_{psk} oraz T_{ksk})

Jeżeli wartości energii z tabeli podano w Wh należy zamienić je na Js, stąd we wzorze pojawia się przelicznik 3600.

11. Z otrzymanych powyżej wartości Q oraz E_p obliczyć sprawność pompy ciepła $\eta\%$:

$$\eta\% = \frac{Q}{E_p} \cdot 100\% \quad (6)$$

12. Przeprowadzić dyskusję uzyskanych wyników oraz niepewności pomiarowych.

III. Zestaw przyrządów.

1. Grzałka
2. Pompa ciepła
3. Parownik
4. Skraplacz
5. Wymiennik ciepła
6. Rezerwuar wymiennika
7. Cyfrowy miernik temperatury.
8. Miernik mocy, czasu i energii elektrycznej.
9. Sondy termoelektryczne.

IV. Literatura.

1. R. Eisberg, R. Resnick – „Fizyka kwantowa atomów, cząsteczek, ciał stałych, jąder i cząstek elementarnych”, PWN, Warszawa 1983.
2. D. Halliday, R. Resnick, J. Walker – „Podstawy fizyki”, T 2., PWN, Warszawa 2003.
3. H. Kaiser – „Wykorzystanie energii słonecznej”, Wydawnictwo AGH, Kraków 1995.
4. W. Lewandowski – „Proekologiczne odnawialne źródła energii”, WNT, Warszawa 2002.
5. M. Zawadzki – „Kolektory słoneczne pompy ciepła na tak”, Oficyna Wydawnicza Polska Ekologia, Warszawa 2003.
6. PHYWE Systeme GmbH & Co.KG – “Solar Ray Collector”, Laboratory Experiments, Physics3.6.01-00, 2008.